ԿԵՐՊԱՐԿԵՍՏ 2

աշխատանքային գիրք-տետր

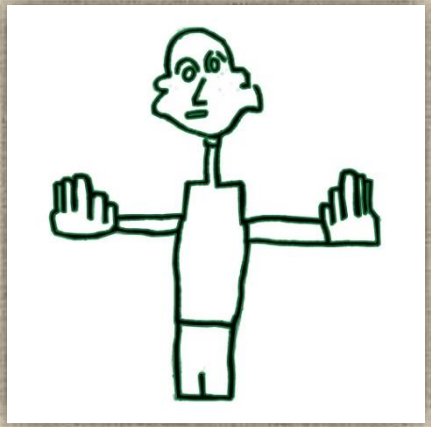

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏ 2

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԳԻՐՔ-ՏԵՏՐ

Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների
երկրորդ դասարանի սովորողների համար

Երևան-2024

ՀՏԴ
ԳՄԴ

Կերպարվեստ 2 աշխատանքային գիրք-տետր, Սարգսյան Ս. Մ., Պետրոսյան Ս. Ս., Օհանյան Հ. Վ., Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն, Երևան, 2024, 60 էջ:

Աշխատանքային գիրք-տետրը երաշխավորվել է ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի կողմից 29.02.2024 թվականի 284-Ա/2 հրամանով որպես ուսումնական նյութ:

Աշխատանքային գիրք-տետրը հրատարակության է երաշխավորվել Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի Հատուկ և ներառական կրթության ֆակուլտետի խորհրդի կողմից:

Մասնագիտական խմբագիր՝ մ. գ. թ., դոցենտ Սվաջյան Ա. Հ.
Գրախոսներ՝
Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Ազատյան Թ. Յու.
Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Մուրադյան Ս. Վ.

Հեղինակներ՝
Սարգսյան Ս. Մ., մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
Պետրոսյան Ս. Ս.
Օհանյան Հ. Վ.

Համակարգչային ձևավորում՝ Սարգսյան Ս. Մ.
Խմբագիր՝ Սարգսյան Հ. Ա.

Սույն աշխատանքային գիրք-տետրի նպատակը հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների երկրորդ դասարանի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողներին «Կերպարվեստ» առարկայի ուսումնառության ընթացքում լրացուցիչ, առավել պարզեցված և հարմարեցված ուսումնական նյութերի տրամադրումն է:

ISBN ՀՏԴ

Տպաքանակ՝ 150 օրինակ ԳՄԴ

©Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն, 2024

ՆԱԽԱԲԱՆ

«Կերպարվեստ 2» աշխատանքային գիրք-տետրը տրամաբանական շարունակությունն է «Կերպարվեստ 1» գիրք-տետրի, որոնց հիմքում ուսուցման շտկող-զարգացնող սկզբունքն է, ինչպես նաև կերպարվեստի ընդհանուր զարգացնող հնարավորությունները ներառական կրթության մեջ:

Գիրք-տետրը ներառում է այնպիսի ընդհանրական գիտելիքներ, որոնք ամբողջական պատկերացում են տալիս կերպարվեստային գրագիտության առանցքային հասկացությունների և նրանց ներքին կապերի ու առնչությունների մասին: Բովանդակային կառուցվածքը՝ «Լույս և ստվեր», «Ուրվագիծ, ուրվապատկեր և ձև», «Չև և ծավալ», ուսուցչին լայն հնարավորություն է ընձեռում դասը կազմակերպել առավել ճկուն և արդյունավետ: Առաջադրանքները կառուցված են փոխլրացնող կապերով, և ուսուցիչը դասը կարող է սկսել ցանկացած առաջադրանքից, ապա անցնել հաջորդին՝ ըստ առաջադրված նպատակի և դրանից բխող խնդիրների: Առաջադրանքները նաև բովանդակում են կերպարվեստային այնպիսի գիտելիքների և հմտությունների կիրառում և ամրապնդում, որոնք աշակերտները ձեռք են բերել նախորդ ուսումնական տարվա ընթացքում, ինչպես նաև ենթադրում են ուսումնական տարբեր առարկաներից ձեռք բերած գիտելիքների արտահայտում:

Հանձնարարությունները ներառում են սովորողների սեփական փորձառությամբ կերպարվեստային օրինաչափությունների բացահայտում, ծանոթացնում կերպարվեստային տարբեր նյութերի տեխնիկական հնարավորություններին, զարգացնում երեխաների տարածական պատկերացումները և ծավալային ընկալումը, պարզ երկրաչափական պատկերների և մարմինների մեջ աշխարհը տեսնելու և բացահայտելու ունակությունները, բացահայտում լույս և ստվերի, ուրվագծի և ուրվապատկերի, ձևի և ծավալի փոխառնչությունները, դրանց պատկերման հաջորդական քայլերը: Համադրելուն, զուգորդելուն միտված առաջադրանքները նպաստում են երեխաների զուգորդական մտածողության և ստեղծագործական երևակայության զարգացմանը:

Ստեղծագործական աշխատանքներ ստանալու համար նրանք օգտագործում են տարբեր նյութեր, մոտեցումներ, ձևավորում համապատասխան բառապաշար, ստեղծում պատկերներ, ապլիկացիաներ, ծավալային աշխատանքներ:

Գիրք-տետրում ներառված նախագծային աշխատանքի նպատակն է աշակերտներին մղել ոչ միայն ինքնուրույն բացահայտել շրջապատող միջավայրում հանդիպող տարբեր նյութերի տարբերություններն ու նյութականությունը, նրանց բազմազան մակերևույթները, այլև աչքը վարժեցնել նկատելու, որսալու, պատկերելու արժանի ամեն ինչ, ինչպես նաև հաղորդել ուսումնական գործընթացում ստեղծագործական նոր մոտեցումներ դրսևորելու համարձակություն:

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Աշխատանք գունավոր կամ հասարակ մատիտներով

- Աշխատանք ջրաներկով կամ գուաշով

- Ուսումնասիրության նյութ

- Աշխատանք հավելվածի նյութերով

- Համապատասխան նկարը փակցնելու հատված

ԼՈՒՅՍ ԵՎ ՍՏՎԵՐ

Առաջադրանք 1 Անվանի՛ր/ցու՛յց տուր լույսի ի՞նչ աղբյուրներ գիտես:

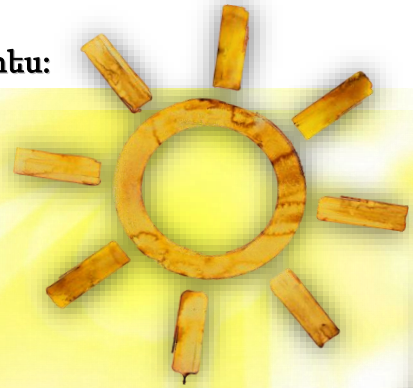

Առաջադրանք 2 Լույսի արդյունքում առաջանում են ստվերներ:
Ուսումնասիրի՛ր շուրջդ առաջացած ստվերները, ցու՛յց տուր լույսերը:

Առաջադրանք 3 Ի՞նչ ստվերներ ես տեսնում:

Առաջադրանք 4 Կողքի դատարկ թղթի վրա գտի՛ր ընկերոջդ կամ քո ձեռքի ստվերը և եզրագծի՛ր:

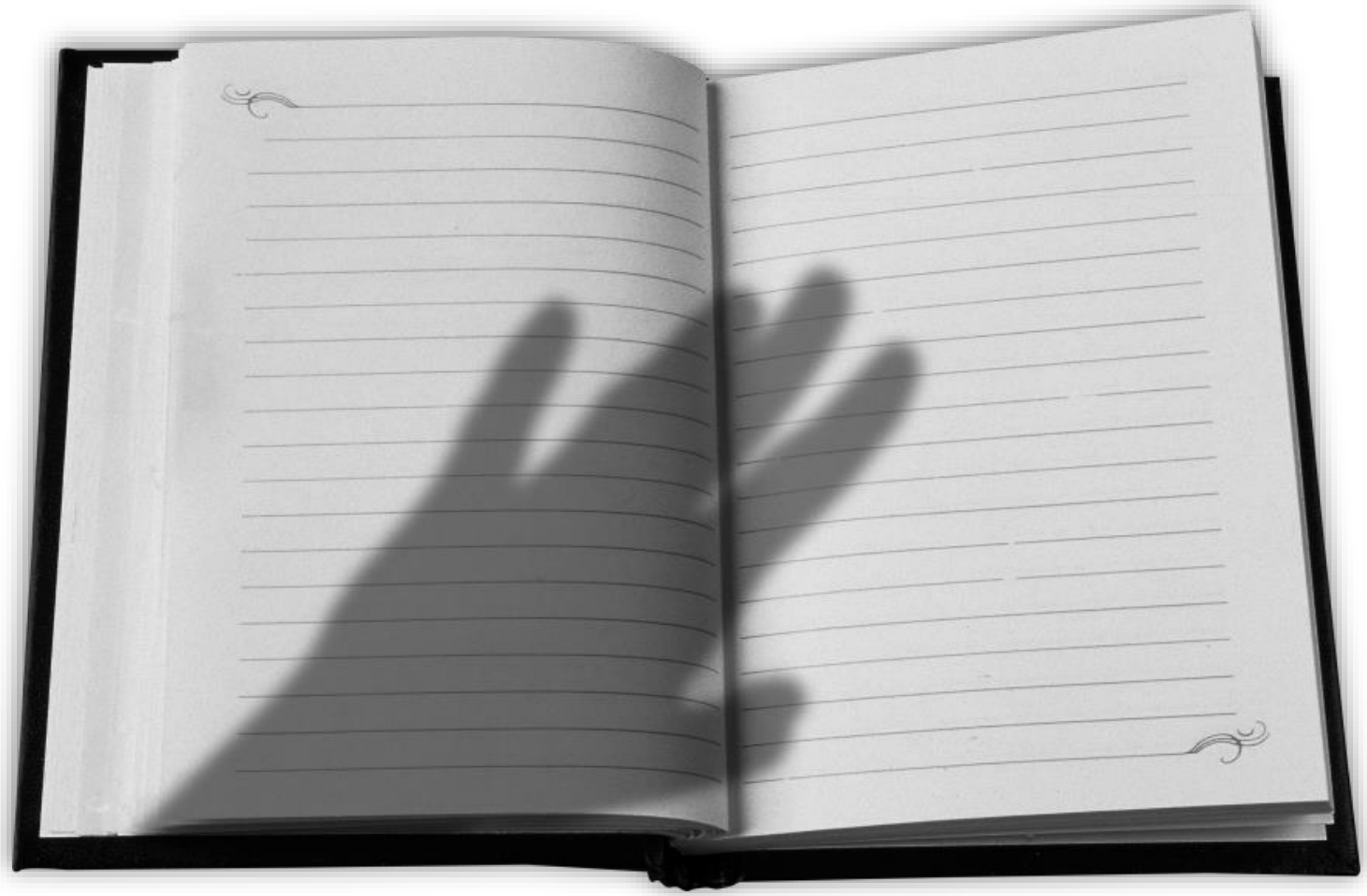

Առաջադրանք 5

Ձեռքիդ ստվերը եզրագծելուց հետո ընդգծի՛ր գունավոր մատիտով: Պատկերացրու՝ ինչ ի՞ է նման: Նկարի՛ր աչքերը, քիթը, բերանը:

Առաջադրանք 6 Վերհիշի՛ր գույները, թվարկի՛ր հիմնական և բաղադրյալ գույները: Գունային շրջանի վրա ցո՛ւյց տուր գույների լուսավոր և մուգ հատվածները: Այդ հատվածները կոչվում են գույնի երանգներ:

Առաջադրանք 7 Գունավոր մատիտներով դատարկ վանդակները ներկի՛ր եզրագծի գույնի երանգներով: Օգտվի՛ր 6-րդ առաջադրանքի գունապնակից: Տողի վրա գրի՛ր այդ գույնի անունը:

Առաջադրանք 8

Թղթի ցանկացած հատված ներկի՛ր ջրաներկի որևէ գույնով, ապա վրձինը միայն ջրի մեջ թաթախելով՝ տարածի՛ր տվյալ գույնը թղթի ամբողջ մակերևույթով: Ցու՛յց տուր գույնի՝ ստացված մուգ և բաց երանգները:

Առաջադրանք 9 Ջրաներկով և գունավոր մատիտներով շարունակի՛ր և ամբողջականացրու՛ բնանկարը։

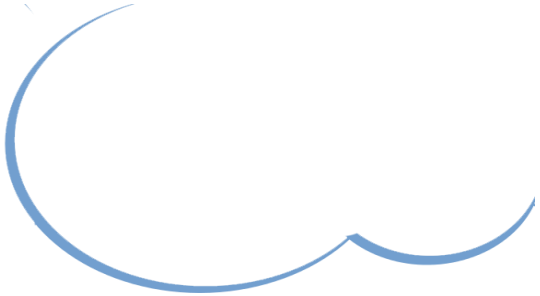

Առաջադրանք 10 Ուսումնասիրի՛ր, թե ինչպես երկրաչափական պատկերները միացնելով՝ ստացվում է երկրաչափական մարմին: Ընդգծի՛ր խորանարդը:

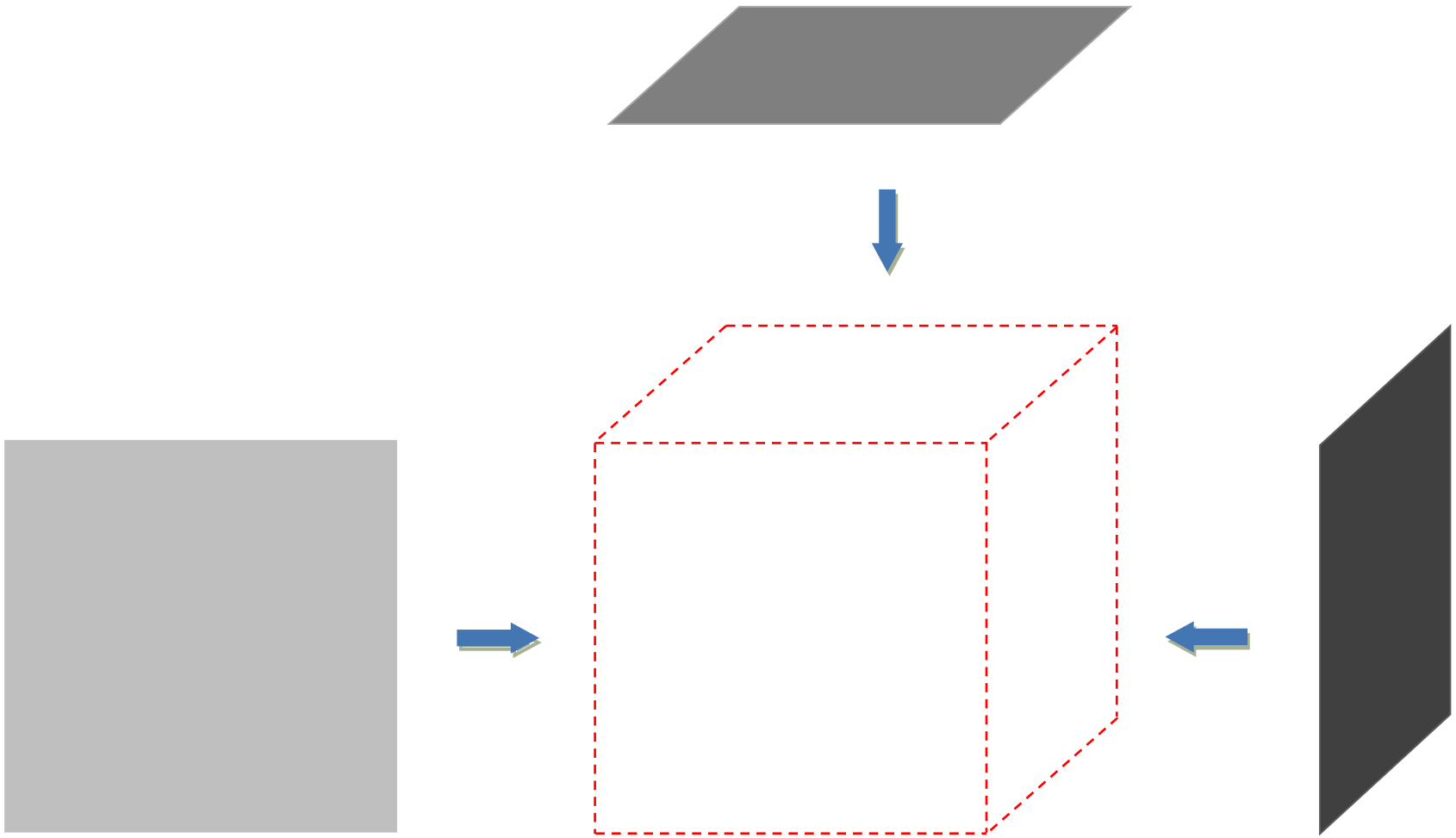

Առաջադրանք 11 Եթե լույսի աղբյուրը ձախ կողմից է, ապա ո՞ր կողմում կպատկերես ստվերը: Ընդգծի՛ր նվերի տուփը և գունավորի՛ր:

Առաջադրանք 12 Երկրաչափական պատկերների միջոցով կարելի է նկարել նաև կենդանիներ: Ներկի՛ր թութակը քո նախընտրած գույներով:

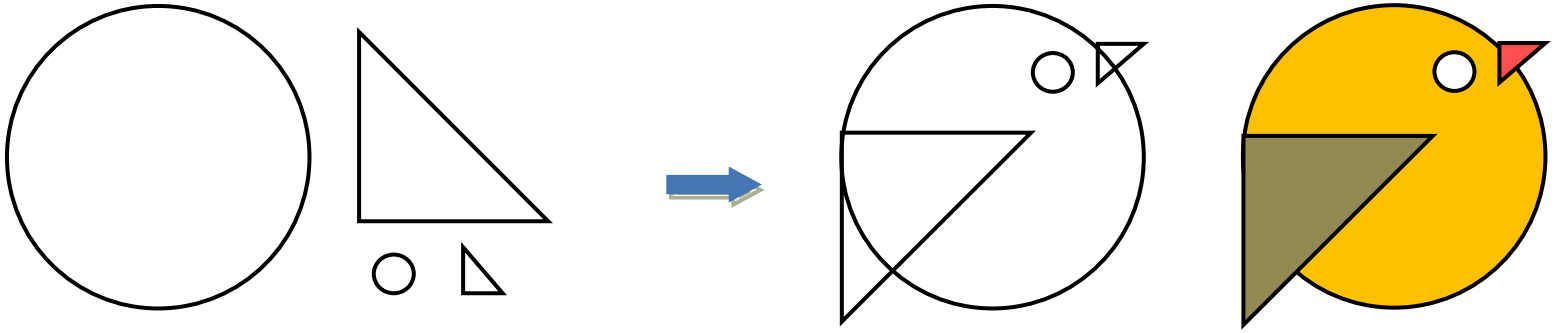

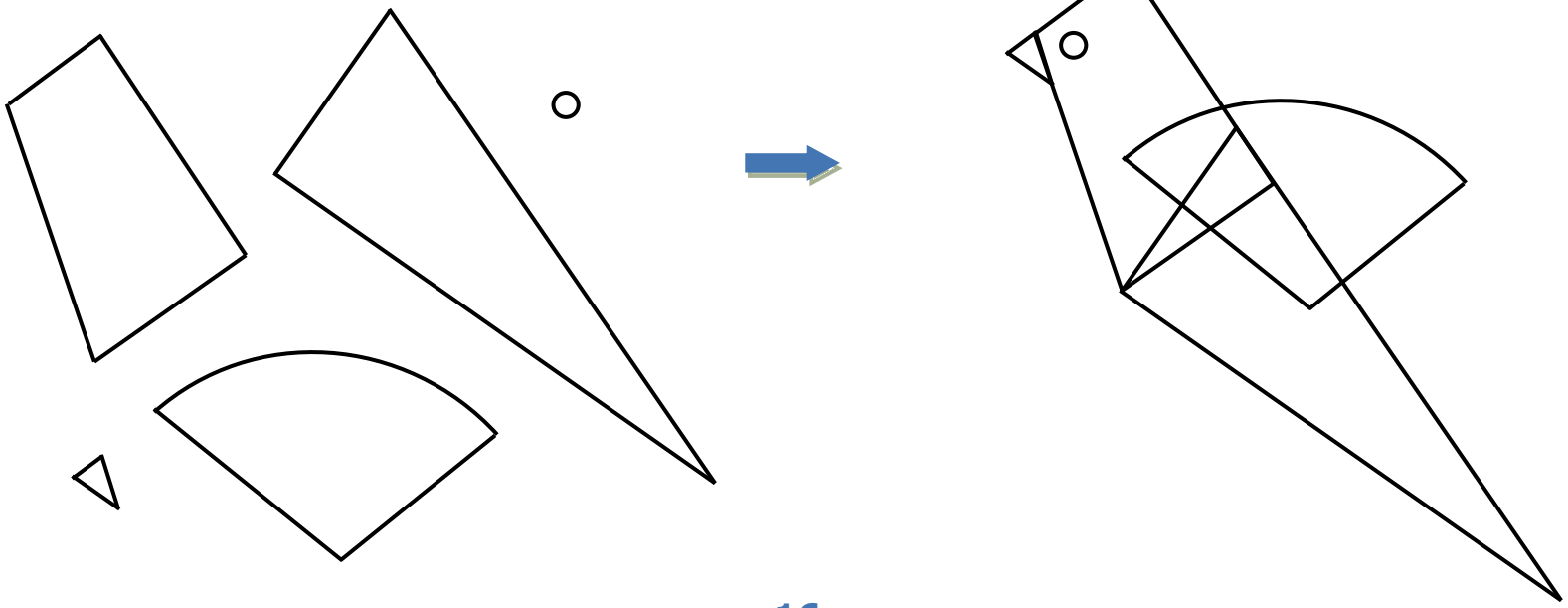

Առաջադրանք 13 Ի՞նչ կարող ես նկարել երկրաչափական պատկերներով:

Առաջադրանք 14 Նայի՛ր օրինակին և հասարակ մատիտը տարբեր ուղղությամբ և ուժգնությամբ սեղմելով ստացի՛ր կիսաստվերներ և ստվերներ։

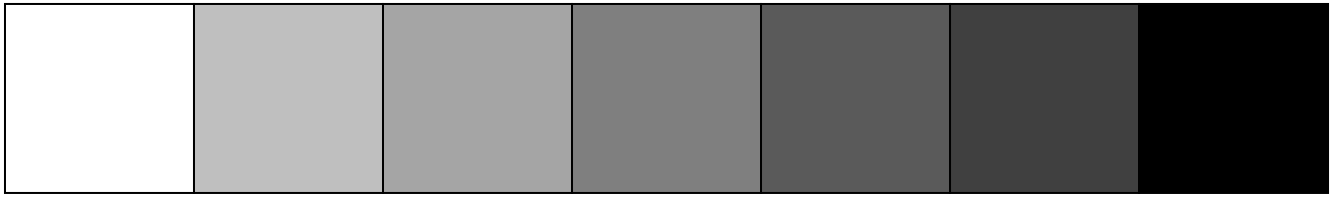

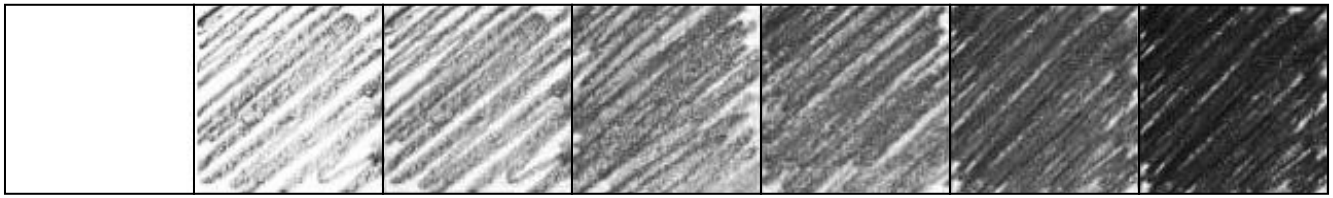

Առաջադրանք 15 Նայի՛ր նկարներին և անվանի՛ր/ցու՛յց տուր մարմինները: Ցո՛ւյց տուր լույսերն ու ստվերները:

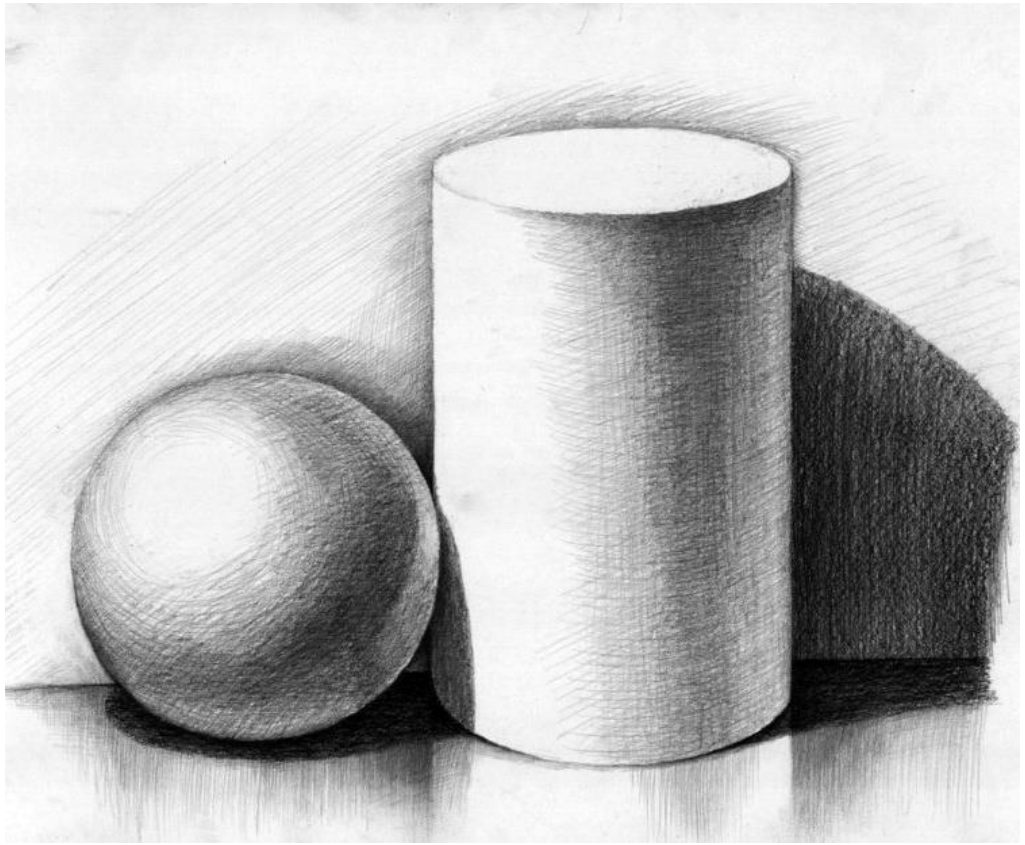

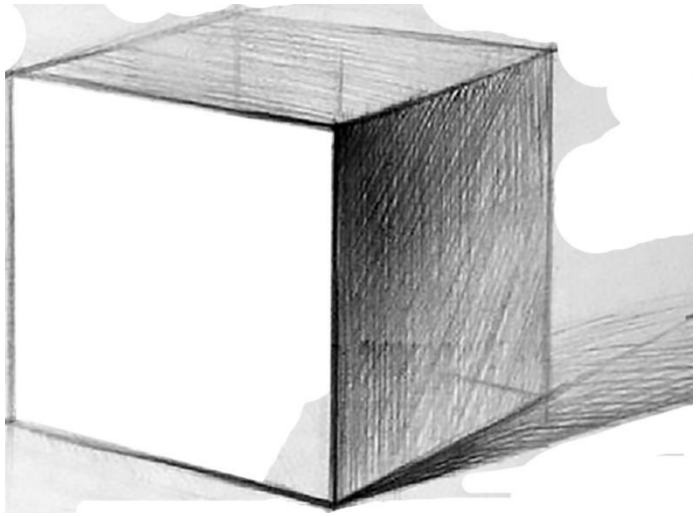

Գունդ **Գլան** **Խորանարդ**

Առաջադրանք 16 Ուսումնասիրի՛ր նկարը և մատիտով նշի՛ր, թե որն է ստվեր, որը՝ լույս:
Նշի՛ր, պատին ի՞նչ ստվերներ ես տեսնում:

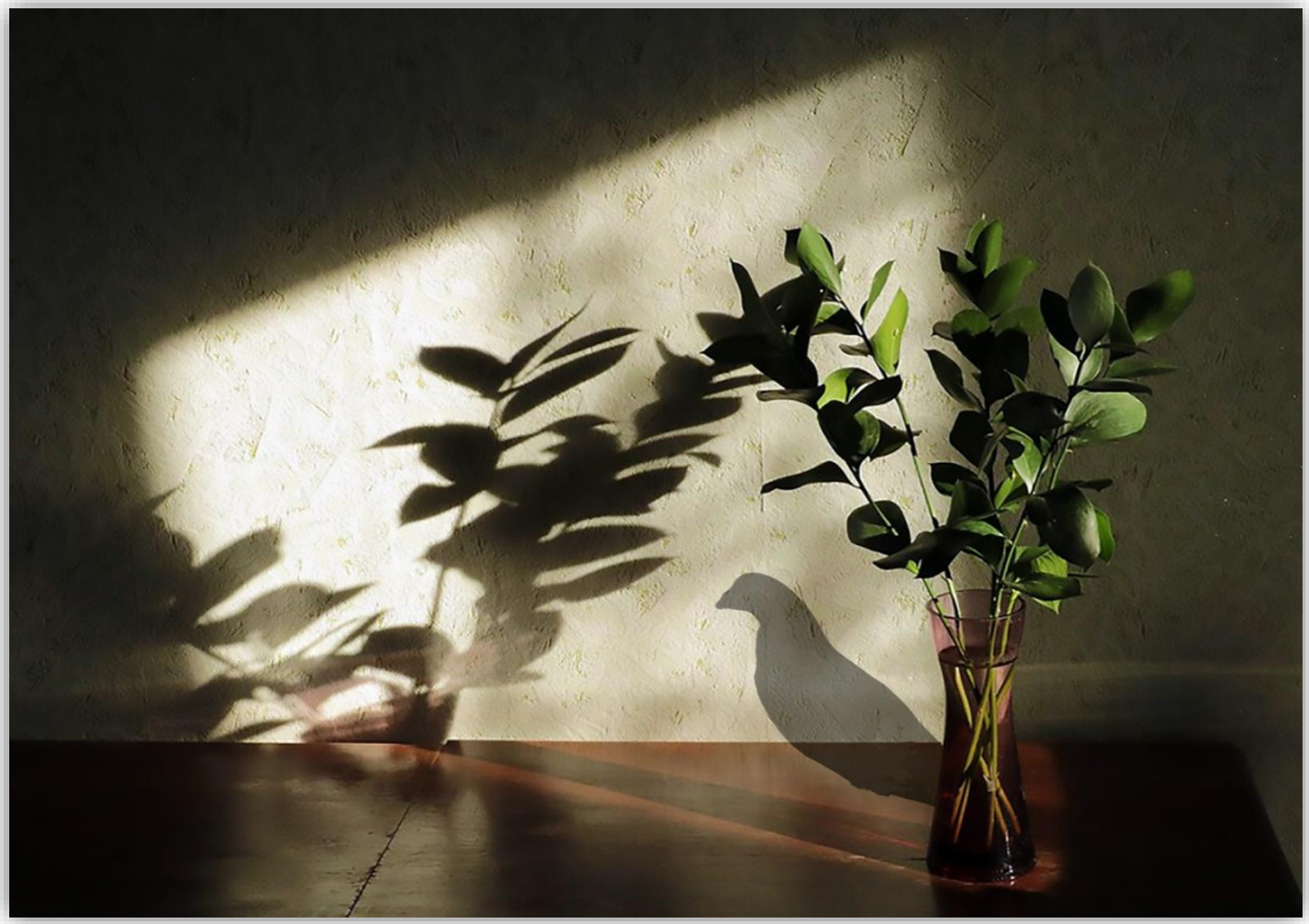

Առաջադրանք 17

Ի՞նչ ծաղիկի ստվեր ես տեսնում նկարում:

Փակցրո՛ւ ծաղիկը համապատասխան տեղում (հավելված 1):

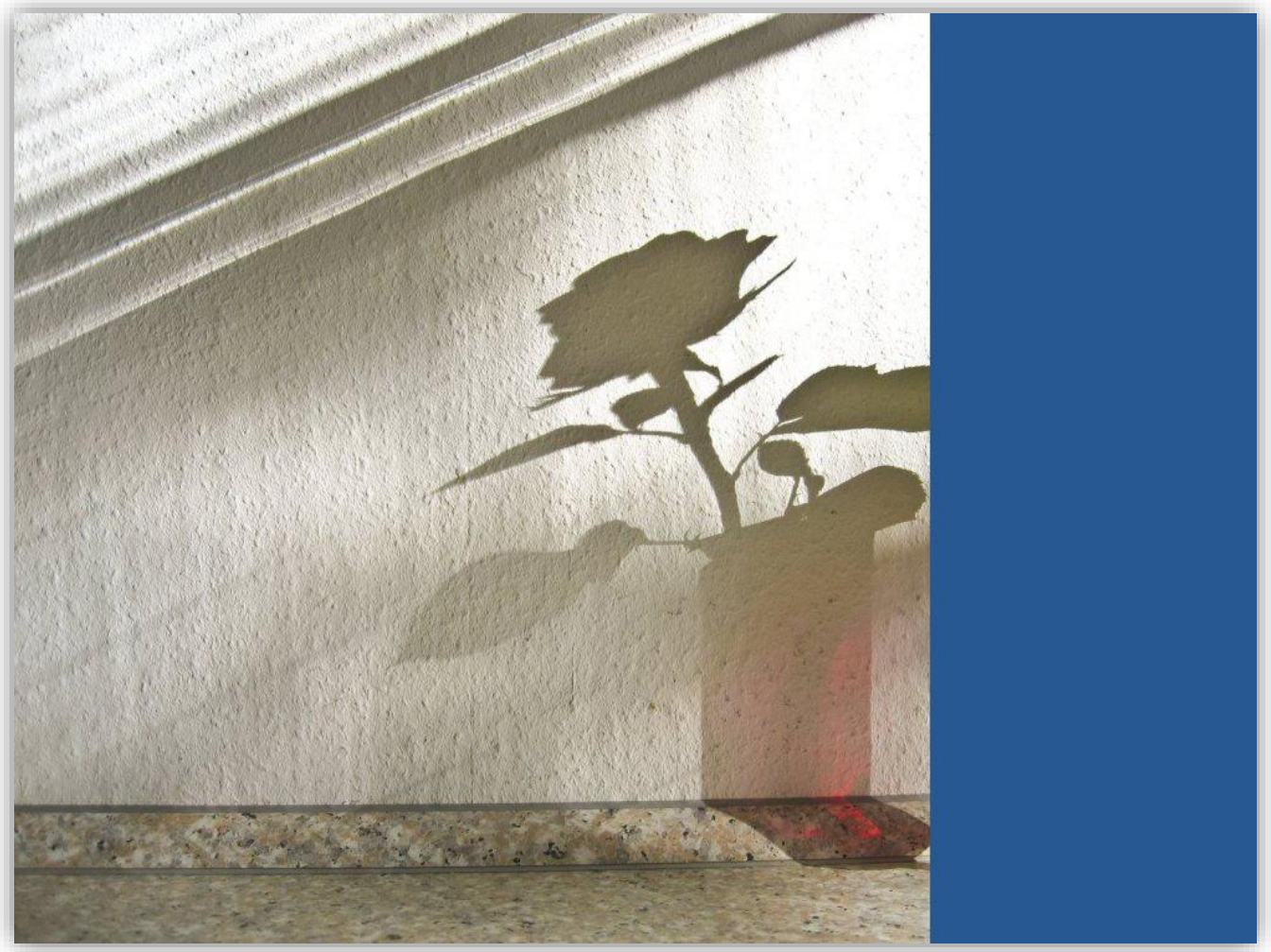

Առաջադրանք 18 Առարկաների գույները, լույսերն ու ստվերները, կախված լուսավորությունից, օրվա տվյալ ժամից և լուսավորության աղբյուրից, ենթարկվում են փոփոխության:

Առաջադրանք 19 Համեմատի՛ր աջ և ձախ կողմերի նկարները, ասա՛, թե ինչ փոփոխության են ենթարկվել առարկաների գույները, լույսերն ու ստվերները:

ՈՒՐՎԱԳԻԾ, ՈՒՐՎԱՊԱՏԿԵՐ ԵՎ ՁԵՎ

Առաջադրանք 20 Ի՞նչ ուրվագիծ ես տեսնում: Փակցրո՛ւ այն համապատասխան տեղում (հավելված 2):

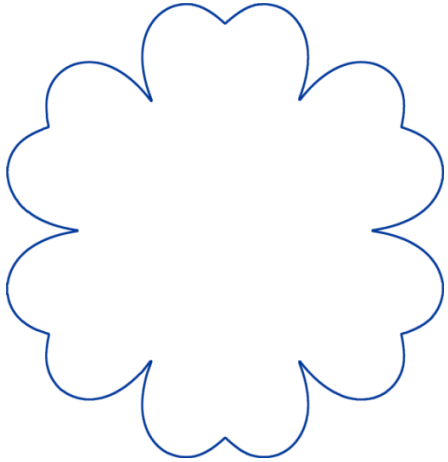

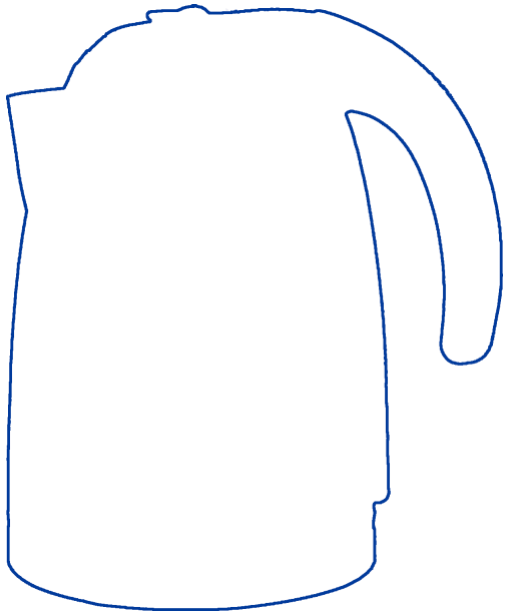

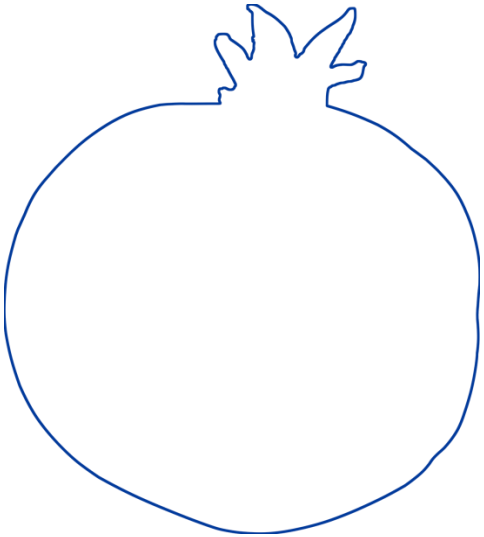

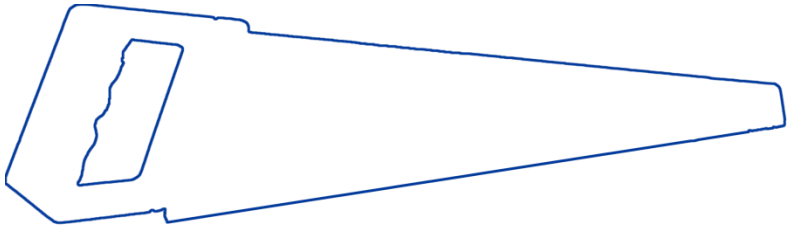

Առաջադրանք 21 Ի՞նչ ուրվապատկեր ես տեսնում: Փակցրո՛ւ այն համապատասխան տեղում (հավելված 3):

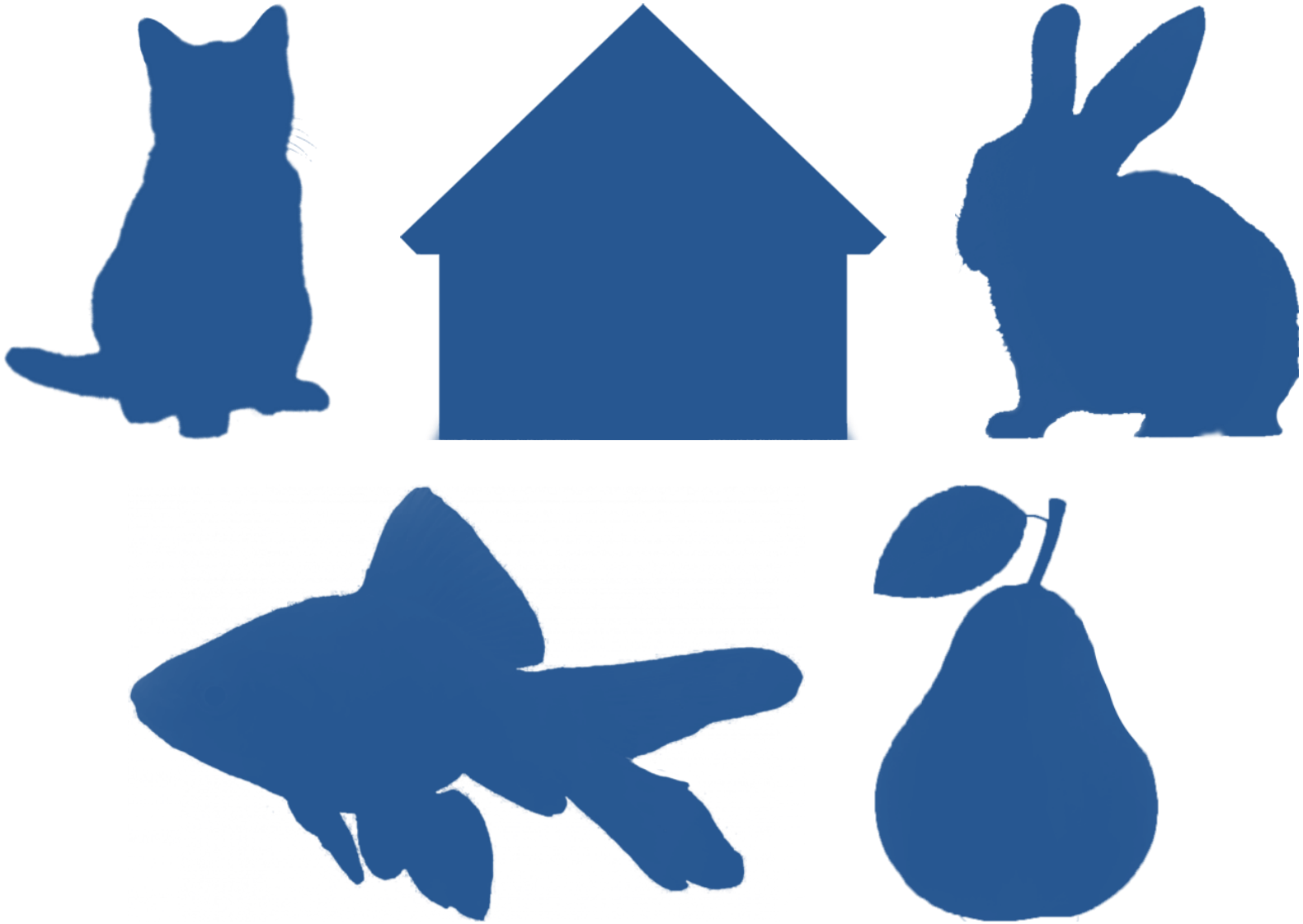

Առաջադրանք 22 Մեծ սափորի ուրվապատկերի մեջ երևում է փոքր սափորի ուրվագիծը: Փակցրո՛ւ փոքր սափորն իր տեղում և հիշի՛ր, որ հայկական այդ սափորը 1900 տարեկան է (հավելված 4):

Առաջադրանք 23 Արտանկարի՛ր սափորը և վերականգնի՛ր զարդանախշերը:

Առաջադրանք 24 Ուսումնասիրի՛ր զարդանախշի կառուցվածքը: Ընդգծի՛ր կետագծերը և բարակ գծերը: Հաջորդական քայլերով շարունակի՛ր կառուցել զարդանախշը և գունավորի՛ր:

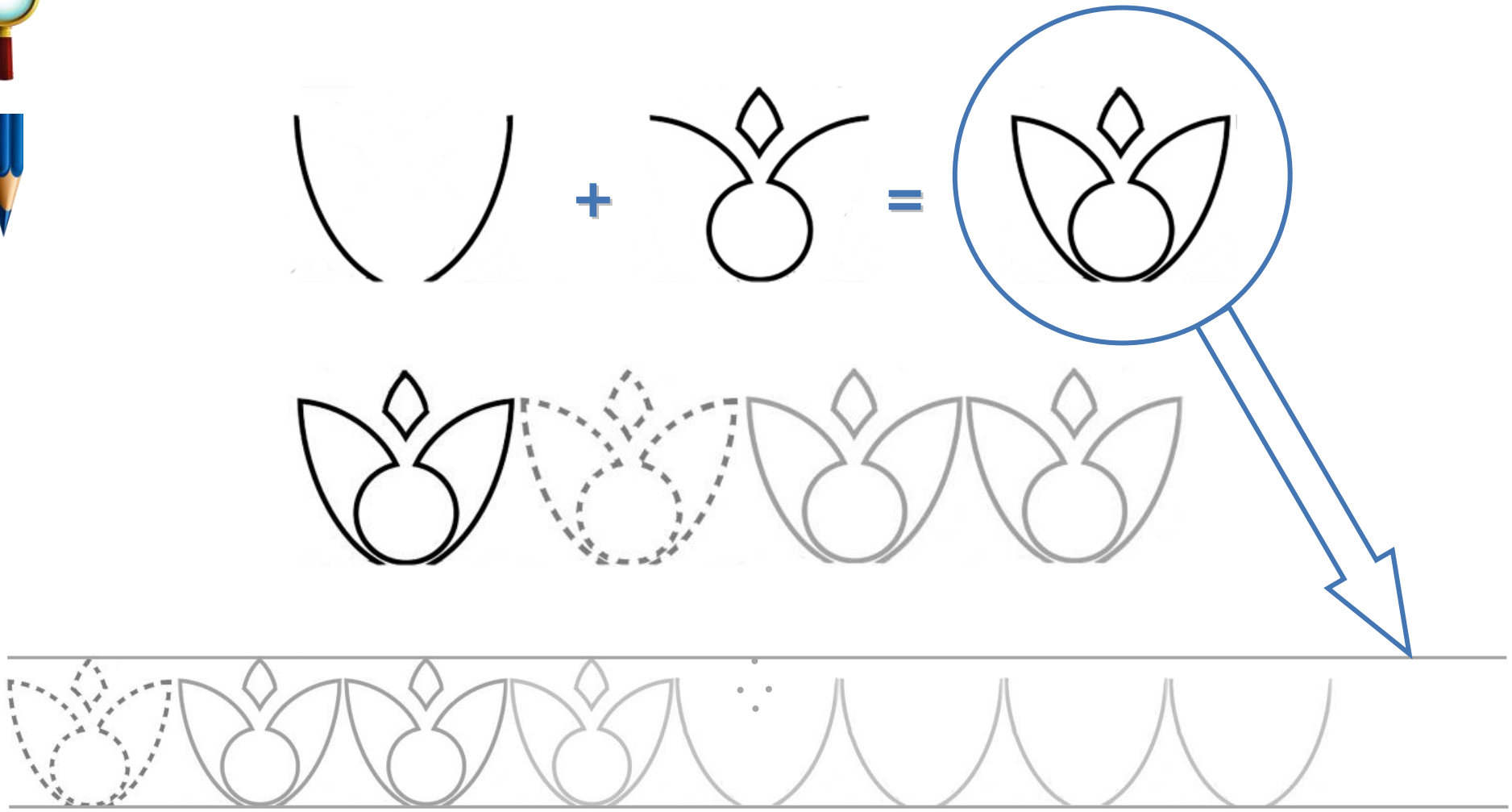

Առաջադրանք 25 Էջի հակառակ կողմն ամբողջությամբ ներկի՛ր սև թավ մատիտով:
Գրիչով ընդգծի՛ր թիթեռի ուրվագիծը: Հաջորդ էջում կտեսնես նույն թիթեռի դաջվածքը:

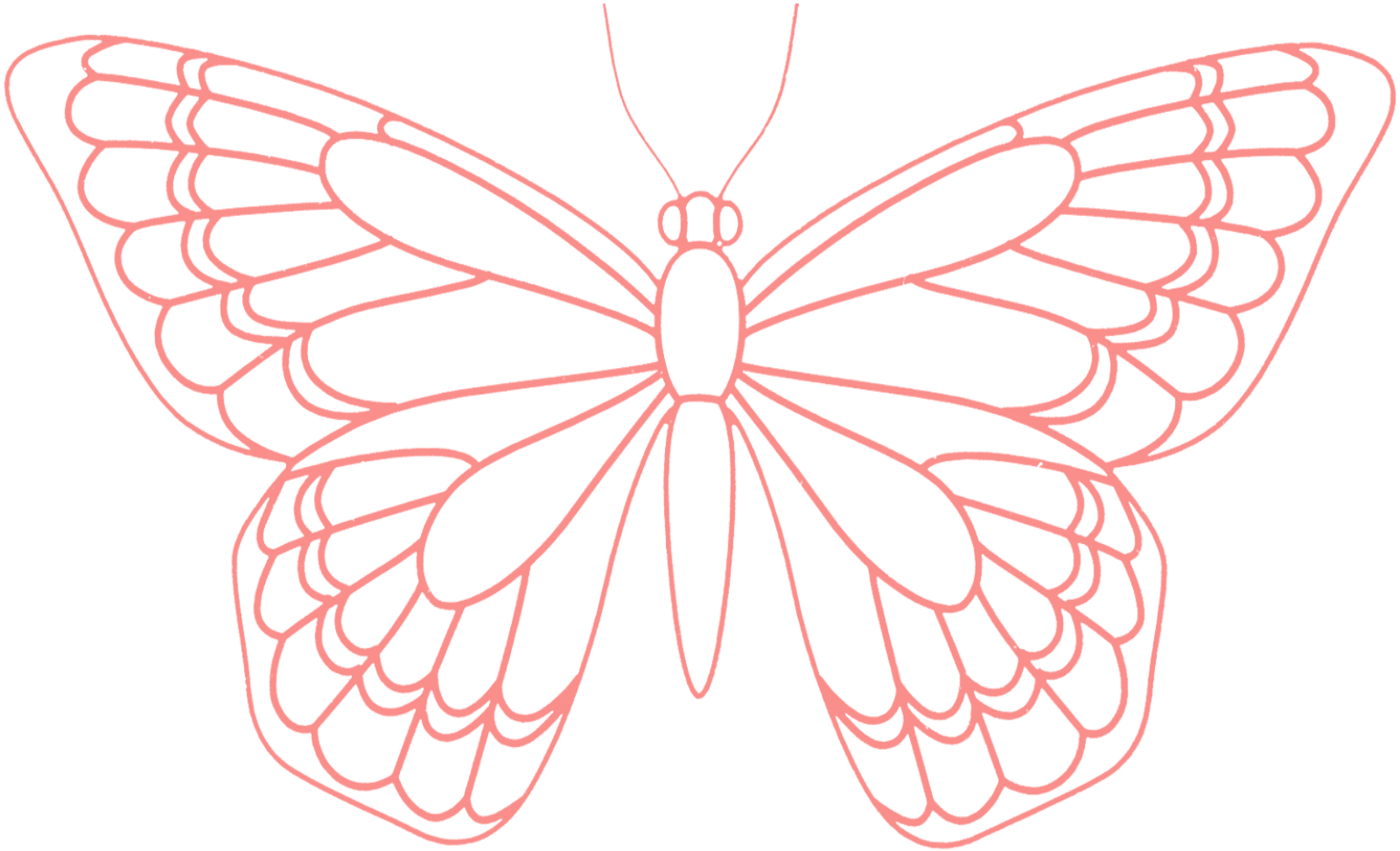

Առաջադրանք 26 Էջն ամբողջությամբ ներկի՛ր սև թավ մատիտով:

Առաջադրանք 27 Թիթեռի ուրվագծի դաջվածքը ներկի՛ր ջրաներկով և գունավոր մատիտներով այնպես, որ մատիտի քսվածքը խառնվի թաց ջրաներկին:

Առաջադրանք 28 Ուսումնասիրի՛ր առարկայի ուրվագիծը և ուրվապատկերը ստանալու հաջորդական քայլերը:

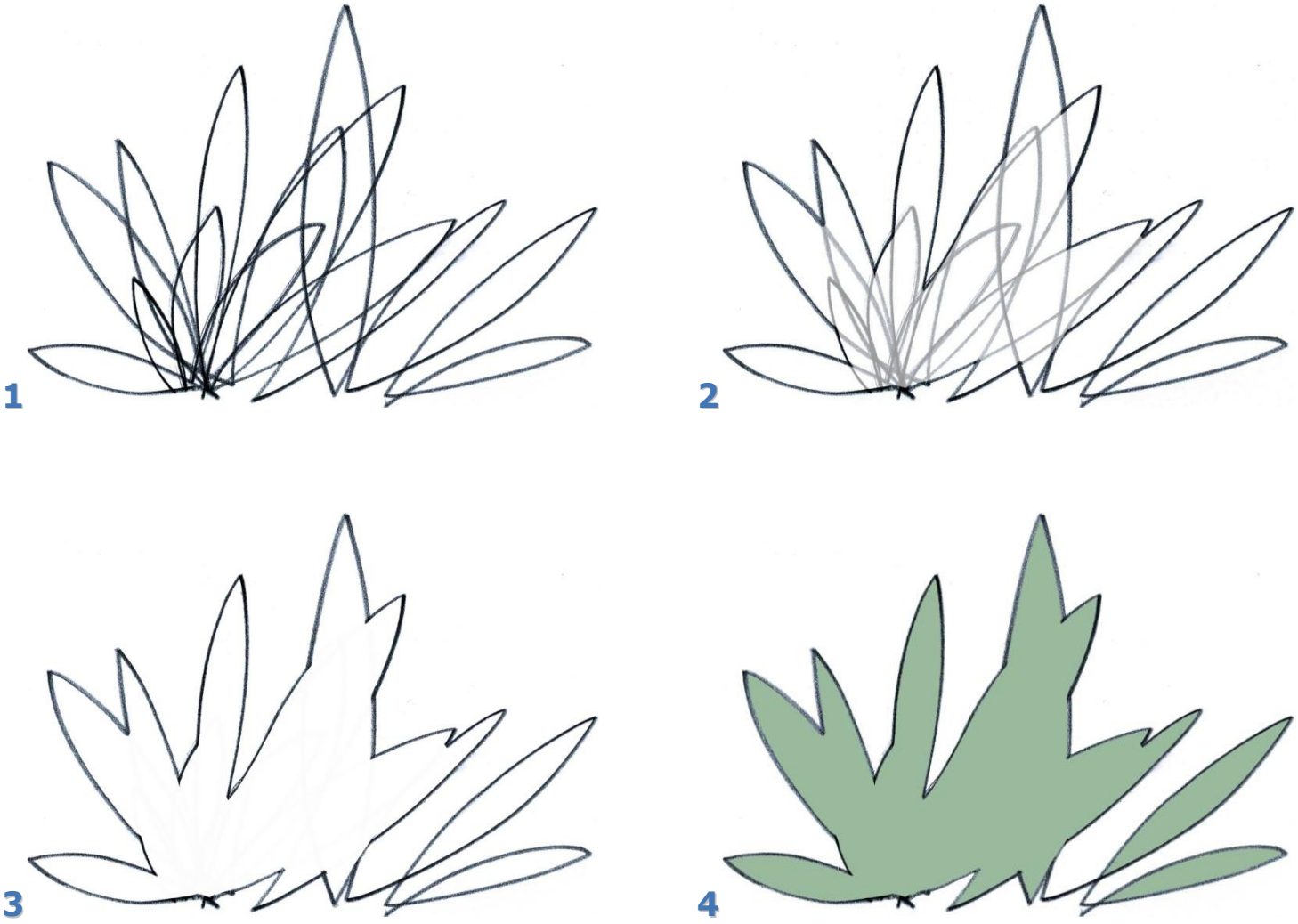

Առաջադրանք 29

Հասարակ մատիտը առանց թղթի հարթությունից կտրելու նկարի՛ր տարբեր ուղղությունների և տարբեր չափերի կոր գծեր: Թավ մատիտով ընդգծի՛ր ստացված պատկերի եզրագիծը, իսկ մնացած գծերը ջնջի՛ր ռետինով: Այնուհետև ամբողջ հարթությունը ներկի՛ր ցանկացած մեկ գույնով:

Առաջադրանք 30 Ուսումնասիրի՛ր առարկայի ձևն արտահայտելու հաջորդական քայլերը:

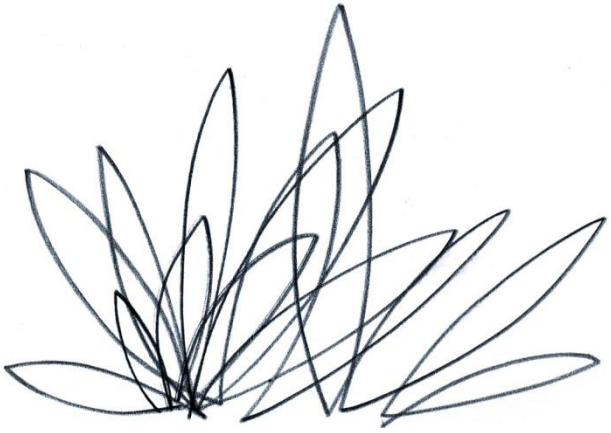

1

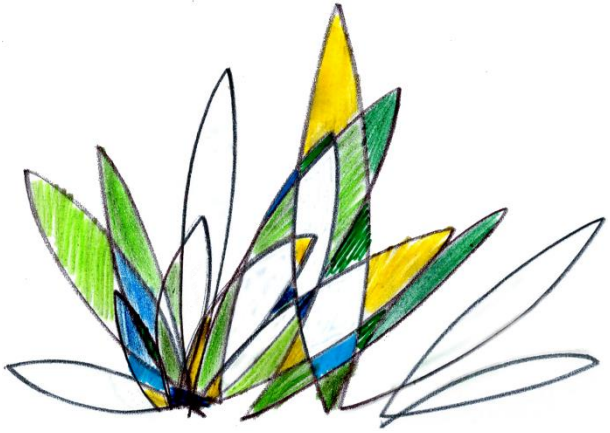

2

3

4

Առաջադրանք 31 Հասարակ մատիտը առանց թղթի հարթությունից կտրելու նկարի՛ր տարբեր ուղղությունների և տարբեր չափերի կոր գծեր, ստացված հարթությունները ներկի՛ր տարբեր երանգի կանաչ, կապույտ և դեղին գույներով: Շարունակի՛ր և ավարտի՛ր նկարը:

Առաջադրանք 32 Այս և հաջորդ առաջադրանքում բերված օրինակների օգնությամբ դատարկ հատվածում պատկերի՛ր ցանկացած առարկայի ուրվագիծը, ուրվապատկերը, ապա՝ ձևը:

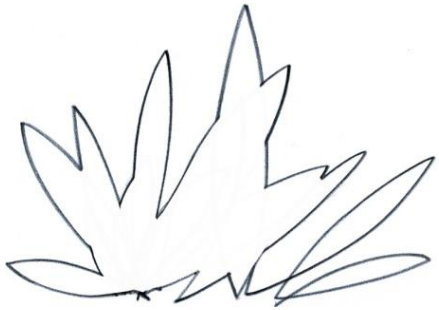

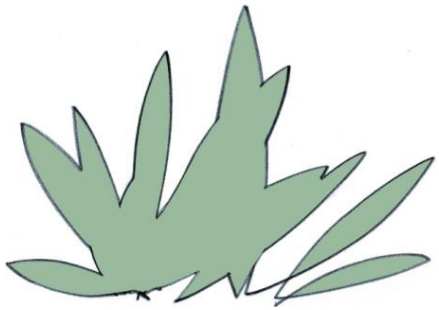

Առաջադրանք 33 Ուսումնասիրի՛ր ջութակի ուրվագծը, ուրվապատկերը և ձևը: Ասա՛, թե ինչով են նման և տարբեր:

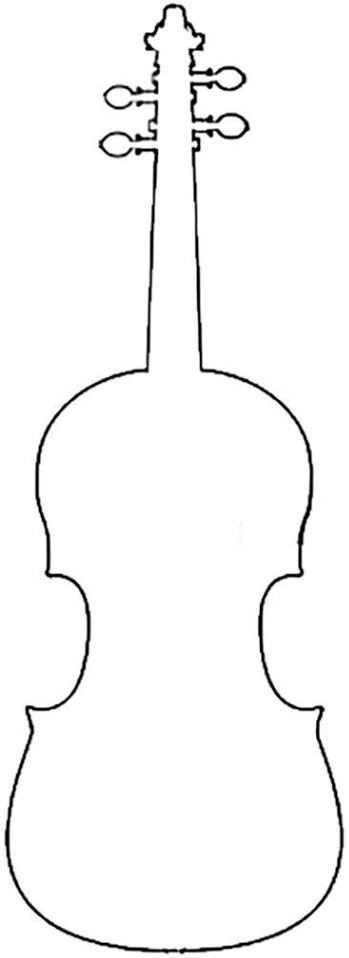

Ուրվագիծ

Ուրվապատկեր

Ձև

ՁԵՎ ԵՎ ԾԱՎԱԼ

Առաջադրանք 34 Ուսումնասիրի՛ր բաժակի նկարները:
Նկարագրի՛ր, թե ինչով են նման և ինչով են տարբերվում միմյանցից:

Ձև

Ծավալ

Լույս և ստվեր

Առաջադրանք 35 Պատկերի՛ր գնդի ձև ունեցող տարբեր առարկաներ: Գունավոր մատիտներով, պաստելով, գուաշով կամ ջրաներկով արտահայտի՛ր նրանց ծավալները՝ բացահայտելով ձևը:

Առաջադրանք 36 Պատկերի՛ր որևէ խորանարդաձև առարկա պաստելով կամ գունավոր մատիտներով: Նշի՛ր քո աշխատանքի լուսավոր երանգները:

Առաջադրանք 37 Պատկերի՛ր բրգաձև առարկա ջրաներկով կամ գուաշով: Նշի՛ր քո աշխատանքի մուգ երանգները:

Առաջադրանք 38 Օգտվելով հավելվածից՝ փակցրու՛ նկարը համապատասխան տեղում (հավելված 5): Ի՞նչ է պատկերված ուրվագծի մեջ:

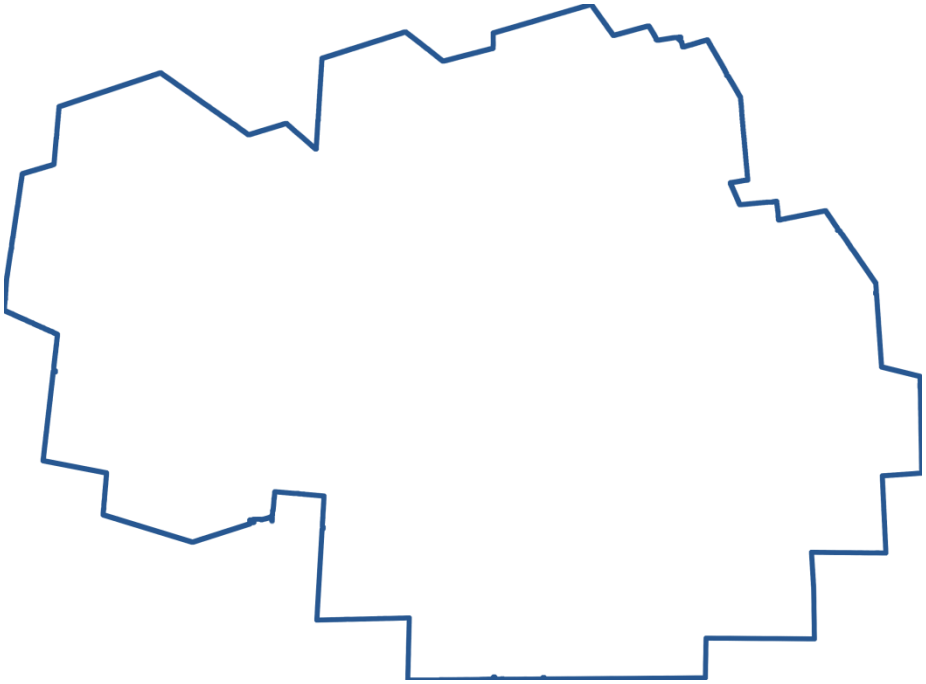

Առաջադրանք 39 Արտանկարի՛ր ձախ էջի ուրվագծի միջի նկարը սպիտակ ուրվապատկերի տեղում:

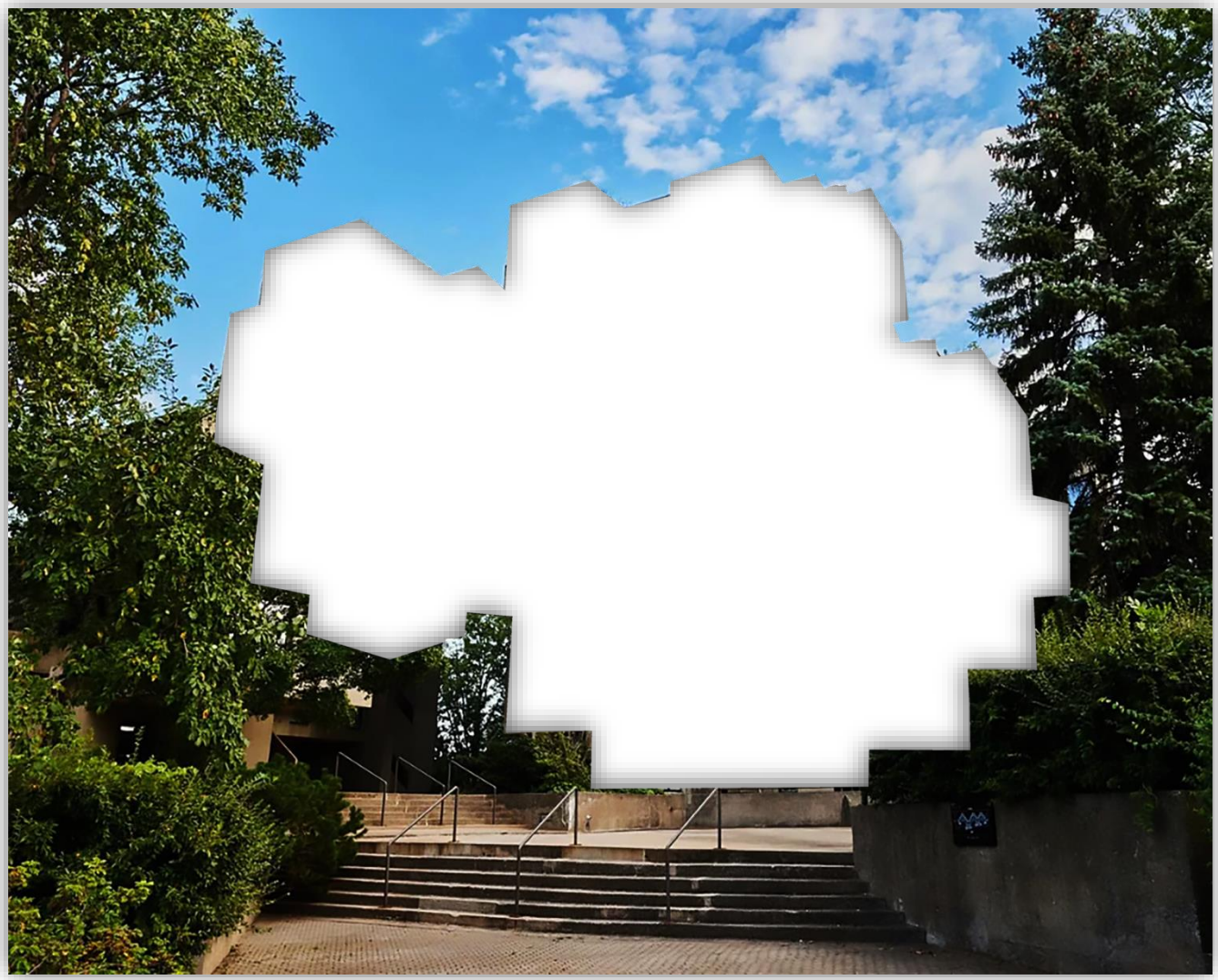

Առաջադրանք 40 Մատիտով միացրու՛ ուրվապատկերները համապատասխան առարկաների նկարներին: Ասա՛, թե ինչ երկրաչափական պատկերներ և մարմիններ ես տեսնում:

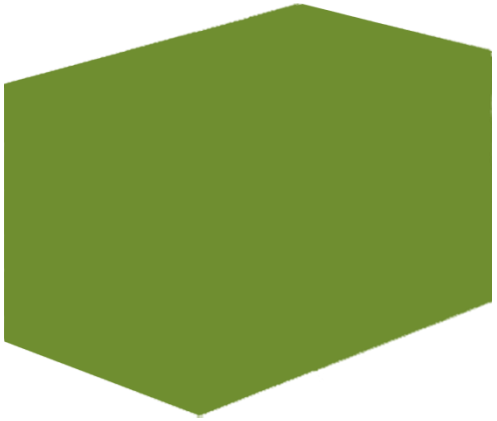
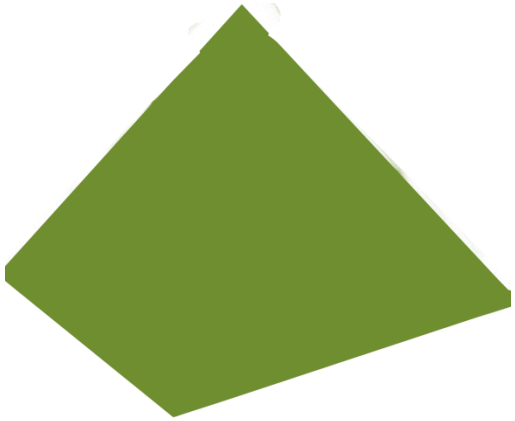

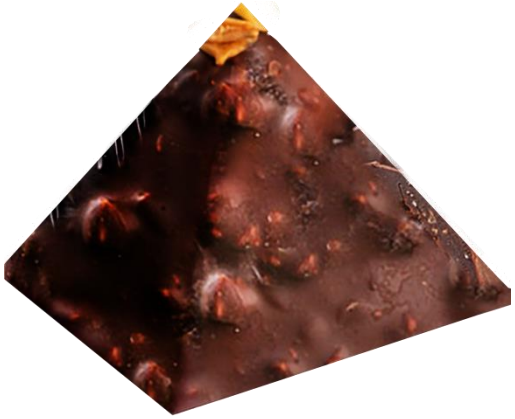

Առաջադրանք 41 Ասա՛ տերևի և ափսեի ուրվագծի, ուրվապատկերի ձևի և ծավալի նմանություններն ու տարբերությունները:

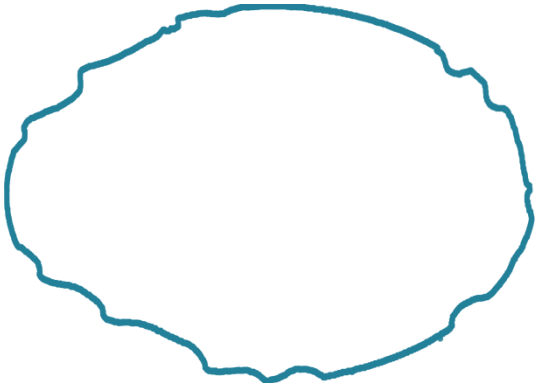

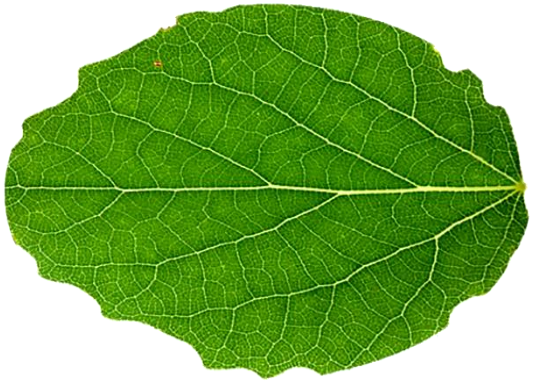

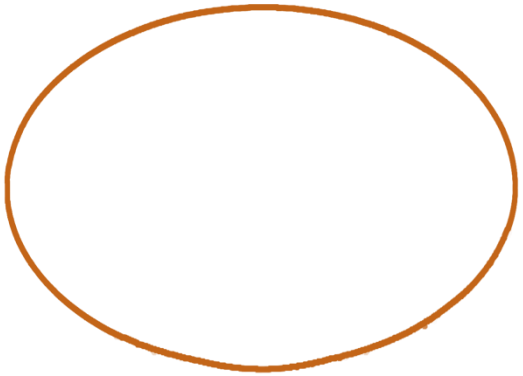

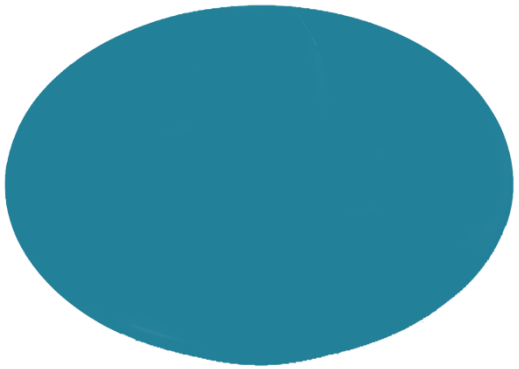

Առաջադրանք 42 Եզրագծի՛ր սափորի և գավաթի ուրվագիծը:

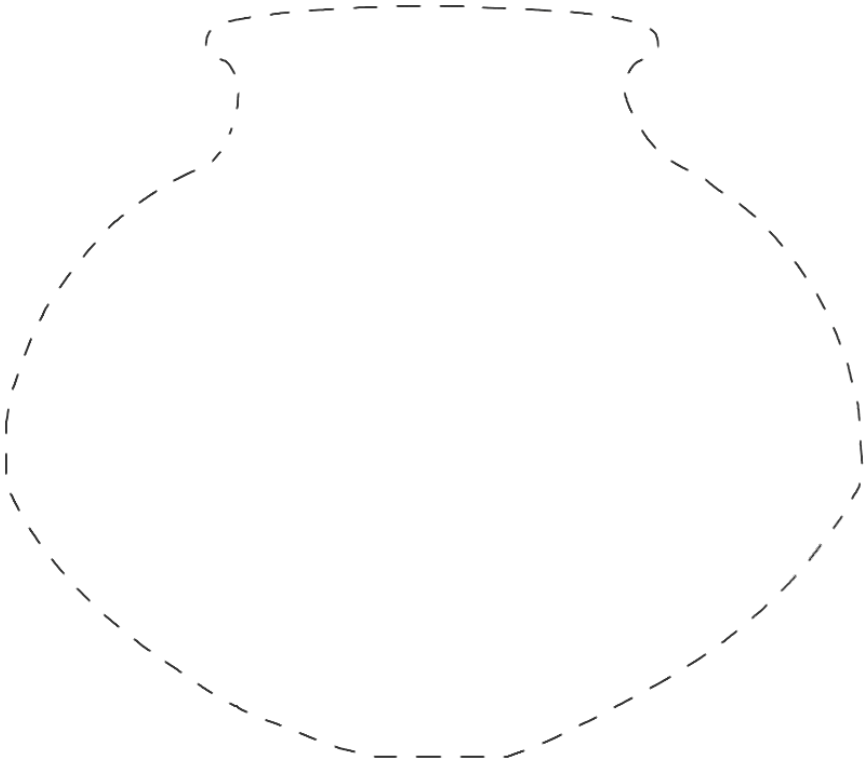

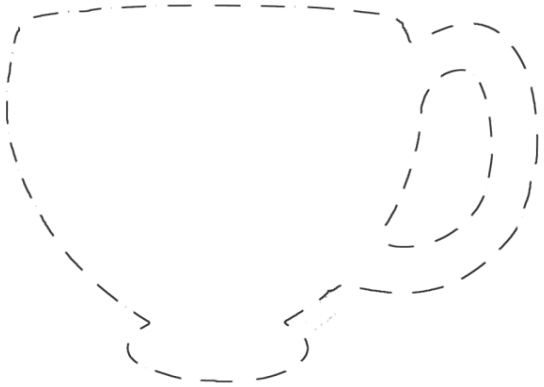

Առաջադրանք 43

Արտանկարի՛ր ձախ կողմում պատկերված սափորը և գավաթը:
Ջրաներկով, պաստելով կամ գունավոր մատիտներով ավարտիր նկարը:

ՆԱԽԱԳԻԾ
ԲՆԱՆԿԱՐԻ ՍՏԵՂԾՈՒՄ ՖՐՈՏԱԺ ՏԵԽՆԻԿԱՅՈՎ

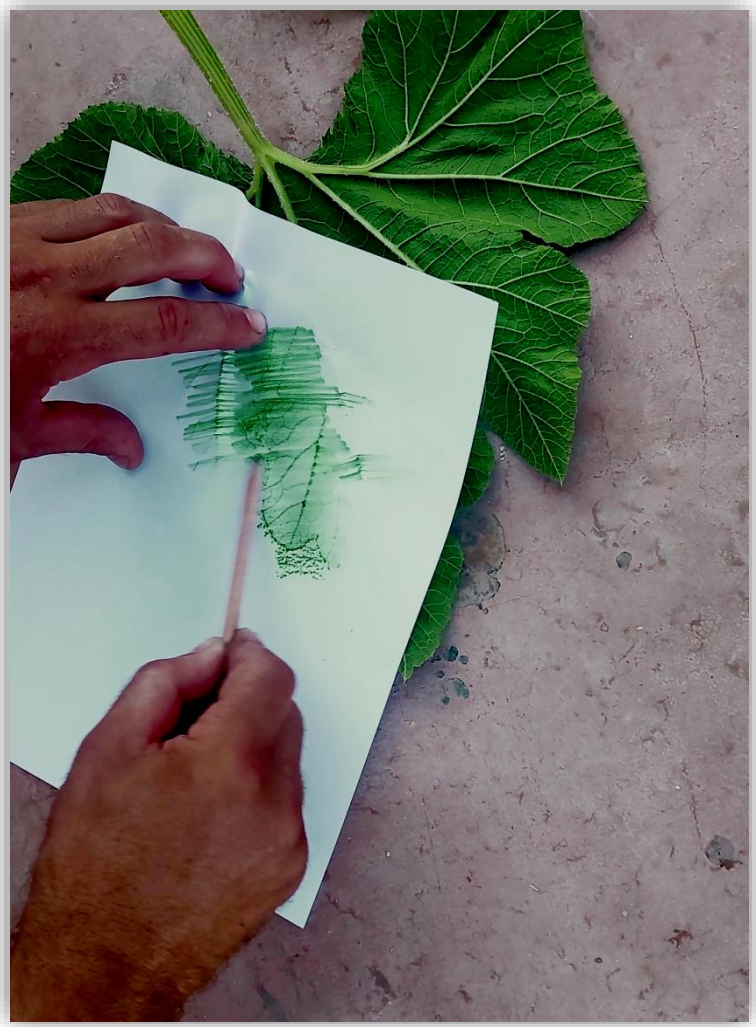

Գեղարվեստական այս տեխնիկայի անվանումը գալիս է ֆրանսերեն frottage (շփում) բառից: Թուղթը տեղադրվում է անհարթ մակերևույթ ունեցող առարկայի վրա, այնուհետև, գունավոր մատիտով կամ պաստելով շփելով, շարժելով թղթի մակերևույթի վրա՝ստացվում է գունավոր դրոշմվածք (պատճեն), որն ընդօրինակում է տվյալ հյուսվածքը: Այս տեխնիկան առավել արտահայտչականություն է հաղորդում աշխատանքին ծավալային կերպարներ և տարածական պատկերներ ստեղծելիս:

Հյուսվածքային տարբեր մակերևույթների և գունավոր մատիտների ու պաստելների օգնությամբ կարելի է ստանալ գեղեցիկ, յուրահատուկ տեսք ունեցող գունավոր թղթեր:

Ինչպես գիտենք, գունավոր թղթերը լայնորեն կիրառվում են նաև ապլիկացիաներ ստեղծելու նպատակով: Նախագծային այս աշխատանքում կուսումնասիրենք ֆրոտաժ տեխնիկայով աշխատելու եղանակները, կստեղծենք բազմաձև, բազմագույն և բազմերանգ գունավոր թղթեր: Նախ անհատական, ապա ամբողջ դասարանով կստեղծենք բնանկար հատուկ այդ նպատակով նախատեսված հարթության՝ պատի կամ մեծ սպիտակ թղթի վրա:

Առաջադրանք 1

Հաջորդ էջի վրա տեղադրի՛ր մի քանի տերև, ապա այս էջը ներկի՛ր գունավոր մատիտներով կամ պաստելով: Ի՞նչ պատկեր ստացար: Շարունակի՛ր և ավարտի՛ր նկարը:

Առաջադրանք 2 Ուսումնասիրի՛ր շուրջդ, գտի՛ր անհարթ մակերես ունեցող հարթություններ: Թվարկի՛ր, թե ի՞նչ նյութերից են դրանք:

Կաշվե պայուսակ

Մետաղե շղթա

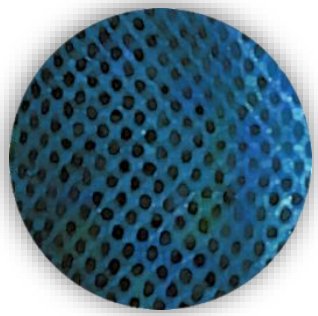

Ցանցահյուս գրպան

Առաջադրանք 3 Մակերևույթի տարբեր տեսք և ձև ունեցող հարթությունները բազմաթիվ են՝ կաղամբի թուփ, քար, փայտ, տերև, ծառի կեղև, գործվածք, ստեղնաշար և այլն: Շարունակի՛ր ցանկը:

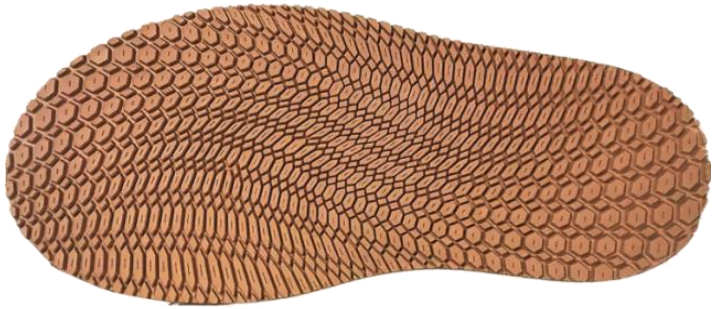

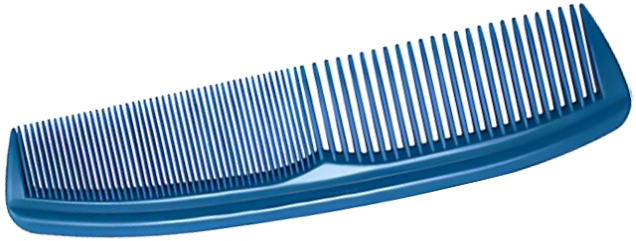

Առաջադրանք 4 Սպիտակ թուղթը դի՛ր տարբեր անհարթ մակերևույթների վրա:
Գունավոր մատիտներով կամ պաստելով ներկելով ստացի՛ր գունավոր թղթեր:

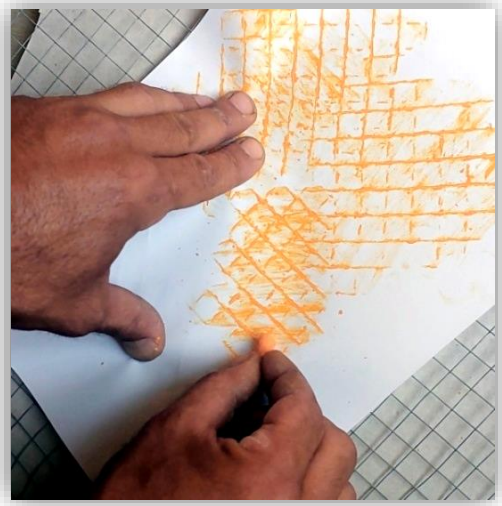

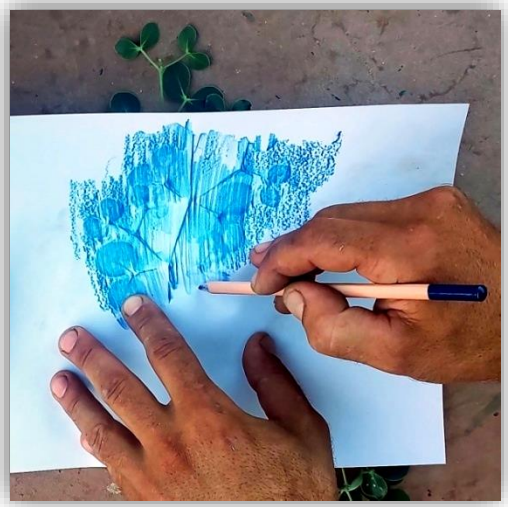

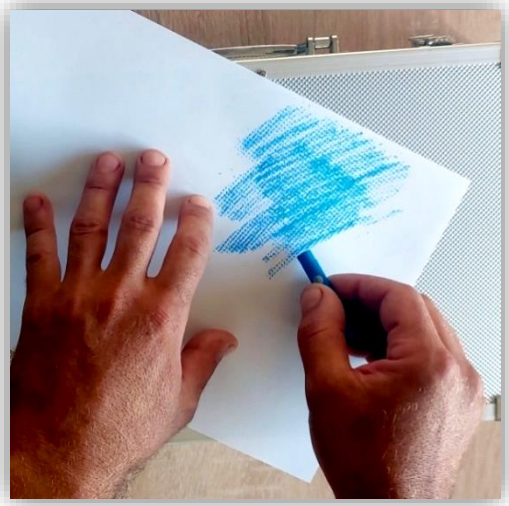

Առաջադրանք 5 Գունավոր թղթերի մյուս երեսին ուրվագծի՛ր ծառ, ամպ, ծաղիկներ, տերևներ: Կտրատի՛ր դրանք և փակցրու՛ այս էջում՝ ստանալով բնանկար: Գունավոր մատիտներով ավարտի՛ր աշխատանքդ:

Առաջադրանք 6 Դասընկերոջդ հետ սպիտակ թուղթը դի՛ր տարբեր անհարթ մակերևույթների վրա: Գունավոր մատիտներով կամ պաստելով ներկելով ստացի՛ր գունավոր թղթեր:

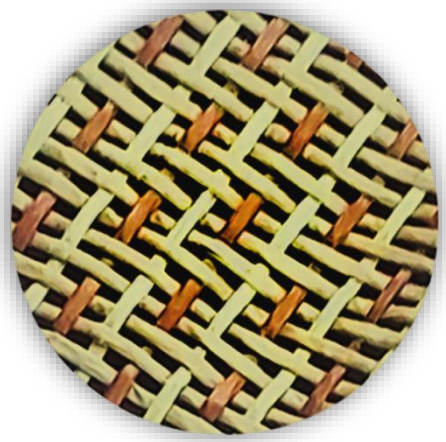

Ճղոտե գլխարկի հյուսվածքը

Ճղոտե գլխարկի դաջվածքը, որը նման է ցորենի հասկի

Առաջադրանք 7 Դասընկերներիդ հետ խմբավորի՛ր գունավոր թղթերն ըստ գույների և երանգների:

Առաջադրանք 8 Ուսումնասիրի՛ր, թե ինչպիսի՞ գունավոր թղթեր ես ստեղծել:
Գտի՛ր և թվարկի՛ր, թե ի՞նչ պատկերներ ես տեսնում գունավոր թղթերի վրա:

Առաջադրանք 9

Գունավոր թղթերի մյուս երեսին ուրվագծի՛ր ծառեր, թփեր, ամպ, տուն, կենդանիներ, ծաղիկներ, տերևներ և այլն: Կտրատի՛ր դրանք և դասընկերներիդ հետ փակցրու՛ նախատեսված պատին, կամ մեծ թղթի վրա՝ ստանով բնանկար:

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԳՐԱՌՈՒՄՆԵՐ (ամփոփիչ եզրակացություն)

ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏ 2

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԳԻՐՔ-ՏԵՏՐ

Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների
երկրորդ դասարանի սովորողների համար

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

1.

2.

3.

4.[1]

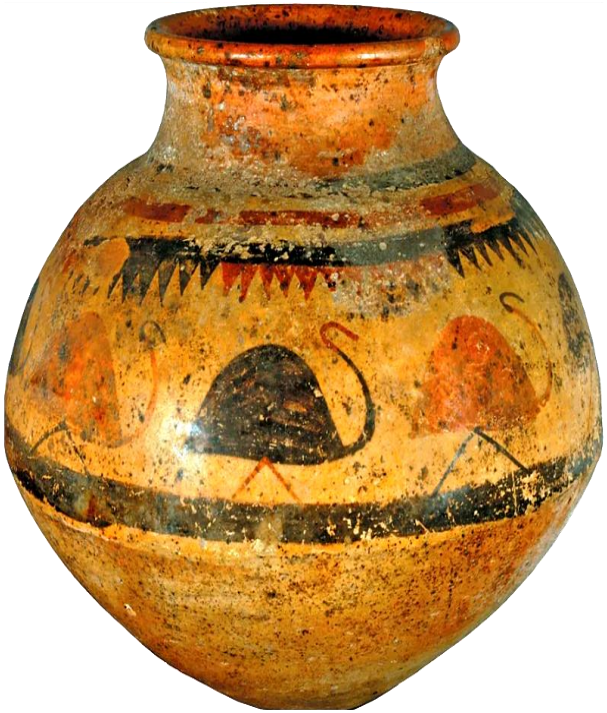

5.

[1]Լուսանկարը՝ Վ. Հակոբյանի: Ըստ՝ Au Pied, 2007, p. 55, fig. 9